

ELS FRACASSOS POLÍTICS PORTEN AL CONREU DE L'ESFERA DE LA COSA PRIVADA

La vida privada dels catalans

CARLES BOIX / PROFESSOR DE POLÍTICA I AFERS PÚBLICS, UNIVERSITAT DE PRINCETON
BOIX.PRINCETON@GMAIL.COM

Entre mos i mos, m'ho deia no fa gaire un dels acadèmics més prestigiosos del país: "Això de ser català és una lluna". Vaig fer que sí amb el cap. Batallar per recursos més aviat minsos que només arribaran, diuen, amb els Jocs Olímpics del 2012. Haver de desgranar, en discussions bizantines i eternes, què distingeix la solidaritat *justa* de la solidaritat *injusta*. Córrer pel món sense poder fer entendre als estrangers educats que ens ho pregunten a quin país exactament pertanyem, obligats finalment a dir, amb una timidesa irritada, Barcelona, Jocs Olímpics, Europa. Quina lluna!

AQUESTA INCAPACITAT, ARROSSEGADA des de fa segles, per crear un espai propi, un espai públic en què ens puguem bellugar amb comoditat, ha acabat per empènyer els catalans a sublimar els seus fracassos polítics mitjançant el conreu de l'esfera de les coses privades. La vida privada, ho sabem tots això, ens ho hem repetit moltes vegades a nosaltres mateixos, és un dels eixos centrals del país.

CERTAMENT, AQUEST GIR CAP AL MÓN PRIVAT, allunyat de la batalla política i del tedi d'haver-se de justificar constantment, no és dolent en si mateix. Ben al contrari. Al meu entendre, els Estats no han fet mai gaire coses importants, és a dir, aquelles coses que duen el punt de gosadia necessari per desafiar el decandiment natural de la vida humana. Per altra banda, i això sembla que oblidem sempre, les grans empreses culturals i fins i tot econòmiques necessiten d'un cert espai públic favorable (cosa que cal no confondre amb l'existència de subvencions) per agafar una certa força. Per això, perquè no disposem d'aquesta estructura pública favorable, fins i tot la nostra vida privada pren un to escarransit, de volada curta. En una paraula, el món privat del català s'assembla a un bonsai. Bonic però mínim.

EL CONREU DE LA VIDA PRIVADA entre els catalans ha adoptat formes molt diferents en funció de les pulsions internes que predominen dins de cadascú de nosaltres. D'una banda hi ha els catalans de mena epicúria, que aboquen les seves passions al món de la gastronomia. Repassen restaurants; tasten vins; mediten, sempre amb una punta de deficiència, sobre la immensa varietat d'herbes, vegetals i crustacis que produeix el país. Els grans xefs nacionals hi responen com cal en una economia de mercat, amb passió i amb intel·ligència. Uns aposten pels productes frescos *comme il faut*, sense condiments, com si volguessin portar el país en estat natural a la taula. Els altres critiquen la nul·la imaginació dels primers i proposen escumes dalinianes d'albergínies i ostres desconstruïdes dansant en oli d'oliva vaporitzat. Els seus plats són una versió jivaritzada d'un text lul·lià. Això sí, tots els nostres grans cuiners competeixen combinant colors i formes infinites en recipients cubistes. A Catalunya m'han servit *espressos* notables en una tassa d'una base torta, fent un angle de quaranta-cinc graus. Una tassa notablement atractiva però que, davant del meu estatus de quasi foraster, ingenu i poc traçut, va tenir conseqüències nefastes per a les tovalles del restaurant.

LA INCLINACIÓ GASTRONÒMICA DELS CATALANS és molt semblant a la dels francesos però duu a sobre un plus metafísic que la fa diferent. Els francesos connecten amb la terra (i els seus avantpassats) a través del menjar. Els bon àpats són la concessió republicana a la part pairal, monàrquica, conservadora del francès. Un bon menú és un fi en si mateixa -i una celebració de la unitat hexagonal, per descomptat-. Per als catalans un dinar de gran nivell és una experiència sensorial que permet reafirmar-los en la convicció que, malgrat tot, val la pena continuar vivint en un país com el nostre.

AL COSTAT DELS CATALANS EPICURIS, hi ha, per descomptat, els catalans de mena estoica, que orienten la seva vida privada i la seva activitat quotidiana cap al paisatge. La seva passió és pujar muntanyes. O fer cenyides, amb les veles tenses, en el Mediterrani. Com la gastronomia, la terra (i el mar) ens consola de la nostra inoperància política i, com el menjar amb els epicuris, ens assegura que viure en aquest racó de món ha de compensar per força tantes batalles perdudes. Com la passió epicúria, que ha atret estrelles Michelin, turistes i diners, l'estoïcisme català també genera els seus rèdits. Com que el paisatge és en bona part un producte humà, la passió per trepitjar país es converteix, a voltes, en passió per construir país. Per això els nostres arquitectes i artistes fan sagrades famílies que semblen una gran ceràmica vitrificada; aixequen escultures i edificis fàl·lics, i celebren el seu rol com a sacerdots del territori nacional. Això sí, per molta gent que hi visqui, tots continuem imaginant el territori com un bonsai: bonic i mínim.

FINALMENT, EL GIR INTERIOR DEL CATALÀ també té una dimensió més amarga: la del menfotisme planià, un deixar-se anar que és més general a casa nostra del que volem reconèixer (i que és més profund, i interessant, que la típica insatisfacció que mesuren els baròmetres d'opinió). El menfotisme català, equivalent al cinisme dels filòsofs hel·lenístics, és, ara mateix, la màxima temptació a Catalunya. La política catalana ha fet moltes giragonses en els darrers anys sense, però, haver canviat res de fonamental. I això ha acabat pagant-se amb la formació d'una massa creixent i impenetrable d'electors indiferents, d'autèntics agnòstics de la cosa pública.

EVIDENTMENT, NO HI HA CAP CATALÀ que sigui purament sensual, senequià o cínic. Com totes les coses de la vida, els tipus psicològics reals són una barreja d'elements purs. Com ha posat de manifest Enric Vila fa poc, el nostre menfotista per antonomàsia va escriure *volum rere volum* per combatre l'oblit de la vida pública i intel·lectual de la preguerra. Hi ha molts boletaires que s'arrosseguen entre matolls només

per perdre's a si mateixos en la flaire de rovellons i pinetells. Hi ha estoics que pugen el Matagalls enderiats pels peus de porc que els esperen a la baixada.

EM DIRAN QUE D'ESTOICS, EPICURIS I CÍNICIS n'hi ha a tots els països. I tenen raó: en aquest món més aviat secularitzat, aquestes són les tres estratègies que tot agnòstic pot desplegar davant la mort. Ara bé, a Catalunya aquestes formes de vida privada es produeixen amb una freqüència, amb una densitat, impensable en altres llocs. A Amèrica, per exemple, hi ha un vitalisme i una ambició, en el món privat, ja sigui dels negocis o de la investigació, que aquí escasseja. I és que la vida privada catalana és (perdó pel gir quasi tautològic) molt privada, fortament individualitzada.

TOT AIXÒ NO ÉS CASUAL. Tant l'epicureisme com l'estoïcisme i el cinisme es van inventar, com a concepcions filosòfiques i vitals, en el món hel·lenístic, just després que les antigues polis gregues haguessin perdut la seva independència a mans dels bàrbars macedonis. Sense arena pública pròpia, la vida de la polis va fer un tomb fatal, es va decandir i finalment va morir, lentament, en el món imperial romà i bizantí. Un món molt llauna on solament hi havia emperador, alguns cortesans i una massa informe d'homes privats.

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 14. Dimarts, 21 de juliol del 2009

Paraules clau: Vida, Privada, Món, Catalans, Català, País, Passió, Conreu, Catalunya, Pública

Recomana

El teu nom

Email del teu amic

Comentari

Enviar